

Pessi Jouste

VIMMA – Musiikkiyhtye artivismin välineenä

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Muusikko (AMK)

Musiikin tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

24.11.2022

Tiivistelmä

Tekijä:	Pessi Jouste
Otsikko:	VIMMA – Musiikkiyhtye artivismin välineenä
Sivumäärä:	21 sivua + 1 liite
Aika:	24.11.2022
Tutkinto:	Muusikko (AMK)
Tutkinto-ohjelma:	Musiikin tutkinto
Suuntautumisvaihtoehto:	Musiikin esittäjä
Ohjaaja:	Lehtori Jukka Väisänen
Arviointi:	Lehtori Johanna Talasniemi

Artivismi on taiteen ja aktivismin välimaastossa tapahtuvaa toimintaa. Artivismi nähdään joskus taiteen keinoja hyödyntävänä aktivismina, joskus poliittisia päämääriä omaavana taiteena. Ekologisten kriisien ajassa artivismi näyttäytyy välttämättömänä: myös taiteiden on tehtävä voitavansa osana yhteiskunnan ekologista jälleenrakennusta.

Tässä opinnäytetyössä kartoitan artivisimin liittyvää teoreettista kirjallisuutta. Otan selvää artivismin käsitteen määrittelystä, sen historiasta, toimintaperiaatteista ja artistisen toiminnan kohteista. Keräämäni tietoa käytän ympäristökriisejä musiikissaan käsittelevän VIMMA-yhtyeen kuvaamisessa sekä VIMMAN *Antrasiitille*-singlen tekstin analysoimisessa artistisesta näkökulmasta.

Artivismin käsite pysyy suhteellisen epämääräisenä: eri ihmiset painottavat artivismiin liittyen eri asioita, jolloin määrittelykin muuttuu. Artivismille näyttää kuitenkin olevan ominaista, ettei artistista teosta voi analysoida pelkästään taiteen tai aktivismin näkökulmasta. Artivismi juontaa juurensa avantgardetaiteista ja situationismista, mutta siinä on myös poliittisen designin piirteitä. Artivismilla on monta vaikutusmekanismia, mutta pääasiassa nämä liittyvät siihen, että taiteen avulla tunteiden ja kokemusten välittäminen sekä uusien ajatusten esittäminen on luontevaa. Artivismilla pyritään joko horjuttamaan valtaa tai rakentamaan yhteisöjä.

Musiikin kontekstissa artivismi on parhaimmillaan yhteisöjen rakentamisessa tai konfliktien esille tuomisessa. Molempia on löydettävissä VIMMAsta ja *Antrasiitille*-singlestä.

Avainsanat: Artivismi, aktivismi, taide, musiikki, poliittinen taide, ekologiset kriisit

Abstract

Author: Pessi Jouste
Title: VIMMA – A Band as an Artist Project
Number of Pages: 21 pages + 1 appendices
Date: Nov. 24, 2022

Degree: Music
Degree Programme: Bachelor of Culture and Arts, Music
Specialisation Option: Music Performance
Supervisor: Jukka Väisänen, MMus
Examiner: Johanna Talasniemi, MMus

Artivism operates between art and activism. Sometimes artivism is seen as activism that utilizes arts, sometimes as art that has political goals. In the time of ecological crisis, artivism is a necessity: arts must do what they can as we build a new ecologically stable society.

In this bachelor's project, I mapped theoretical frameworks of artivism. I delved into the concept of artivism, its background, how it functions, and who or what artist action should target. Finally, I utilized my findings by presenting environmentally oriented musical group VIMMA and analyzing the lyrics of VIMMA's single *Antrasiitille*, from an artist viewpoint.

The concept of artivism stays ambiguous: different people put emphasis on artivism's different aspects. One of the characteristics seems to be that artivism cannot be analyzed merely from political or aesthetical perspective. Artivism has its background in avantgarde arts, situationism and political design. Artivism has many functions, that are mostly related to art's ability to transfer emotions and provide less judgmental environments for new thoughts. Artivism can either try to destabilize the powerful social order or empower the powerless movements.

The best ways to practice artivism in the context of music are community building and waging conflicts, which are both used with VIMMA and *Antrasiitille* single.

Keywords: Artivism, activism, art, music, political art, band, ecological crisis

Sisällys

Tiivistelmä	2
Abstract	3
1 Johdanto	1
1.1 Opinnäytetyön sisältö ja tietoperusta	2
1.2 Miksi artivismin harjoittaminen musiikkialalla on tärkeää?	3
2 Artivismi	4
2.1 Käsitteen määrittely	4
2.2 Artivismin taustaa	5
3 Mihin artistisen työn tulisi länsimaissa keskittyä?	8
4 Artivismin mekanismeja	10
5 Artivismin kohteet	11
6 VIMMA-yhtyeen kasvu artistiseksi yhtyeeksi	12
7 Antrasiitille-single	14
8 Antrasiitille-singlen tekstin artististen piirteiden analysointia	15
9 Pohdintaa	17
Lähteet	20
Liitteet	23
VIMMA – Antrasiitille (sanat, Eeva Rajakangas)	23

1 Johdanto

Lokakuun 2022 viimeisellä viikolla kuuntelin Kvääristöissä (queer-ihmisille suunnattu kahvila/baari Helsingin Kalliossa) 20.10.2022 järjestetyn Taide ja ilmastokriisi -paneelikeskustelun tallenteen Kvääristön Instagram-tililtä (Nuorten Open Mic, 2022). Paneelikeskustelun puhujina olivat runoilija/teologi Helga West, kirjailija/filosofi Pontus Purokuru sekä taiteilija/aktivisti Liina Huttunen. Keskustelussa sivuttiin paljon artivismiin, eli taidetta ja aktivismia yhdistävään toimintaan, liittyviä kysymyksiä.

Olin aloittanut tämän opinnäytetyön kanssa työskentelyn jo muutamaa kuukautta aikaisemmin, ja vaihteluksi artikkelien lukemiselle odotin innolla keskustelun kuuntelemista. Kuvittelin, että tämän hetken kiinnostavimpien taiteen ja aktivismin kanssa työskentelevien puheista olisi löydettävissä jonkinlainen ydinviesti, joka voisi auttaa tämän opinnäytetyön jäsentelyssä.

Keskustelijat olivat kuitenkin artivismiin liittyvissä näkemyksissään yllättävän kaukana toisistaan. Huttunen kertoi siirtyneensä taiteen tekemisestä kokonaan artivismiin, ja käyttävänsä taiteen kautta opittuja taitoja artivismin harjoittamiseen. Valintaan on liittynyt kokemus omista etuoikeuksista. Huttusen mielestä olisi tärkeää, että taiteen keinoin itseään ilmaisisivat he, jotka ilmastokriisistä kärsivät kaikkein eniten, eivätkä etuoikeutetut suomalaiset. Purokuru taas esitti, että taiteilijat voisivat pikemminkin ottaa askeleen artivismista pois päin. Hän painotti sitä, miten ”- - taiteen pitäisi ottaa itsensä vakavasti eikä lähteä suoranaiseen propagandateatteriin - -”. Molemmat olivat siis tyytymättömiä tämänhetkiseen taideaktivismin tilaan, mutta toinen näki ratkaisuksi artivismin, toinen taiteen. Saamelainen West sen sijaan ohitti koko edellisen taiteen ja artivismin jaottelun saamelaiseen ontologiaan vedoten: pohjoissaamessa ei ole erillistä sanaa taiteelle, vaan ’duodi’ tarkoittaa kaikkea käsityötä ja taiteen tekemistä ompelusta runojen kirjoittamiseen. Taide on siis käytäntöä, ja taide ja artivismi jo lähtökohtaisesti yhtä.

Päällimmäiseksi vaikutelmaksi paneelikeskustelusta jäi, että keskustelijat kamppailivat juuri niiden samojen kysymysten kanssa, joita minäkin tätä opinnäytetyötä aloitellessani hahmottelin. Artivismi on selvästi ajankohtainen ja kiinnostava aihe, mutta juuri uutuudessaan vielä vaikeasti hahmotettavissa. Selkeitä suuntia tai mielipiteitä ei ole – hyväksi havaituista artivismin toteuttamisen tavoista puhumattakaan.

1.1 Opinnäytetyön sisältö ja tietoperusta

Tässä opinnäytetyössä kartoitan artivisimiin liittyvää tutkimuskirjallisuutta ja sovellan sitä musiikkiyhtyeen esittelyyn ja musiikkikappaleen analysoimiseen. Artivismi on suhteellisen uusi käsite, jolla kuvataan taiteen ja aktivismin rajapinnassa tapahtuvaa toimintaa. Tavoitteeni on ottaa selvää artivismin käsitteen määrittelystä, sen historiasta, toimintaperiaatteista ja artistisen toiminnan kohteista. Keräämäni tietoa käytän ympäristökrisejä musiikissaan käsittelevän VIMMA-yhtyeen kuvaamisessa sekä VIMMAN *Antrasiitille*-singlen (Jouste & Rajakangas, 2022) tekstin analysoimisessa artistisesta näkökulmasta. Tutkimuskysymykseni ovat: ”Mitä artivismi on?” ja ”Miten artivismi näkyy *Antrasiitille*-singlen tekstissä?”. Single on kuunneltavissa yleisimmin käytetyissä suoratoistopalveluissa. Toimin itse VIMMA-yhtyeen yhtyeenjohtajana.

Johdannossa käsittelen opinnäytetyön sisällön lisäksi monitieteellisen BIOS-tutkimusyksikön Ekologinen jälleenrakennus -julkaisuun nojaten sitä, miksi ylipäänsä artivismin harjoittaminen musiikkialalla on tärkeää (BIOS, 2019). Seuraavissa luvuissa tutustun artivismin käsitteeseen, historiaan, poliittisen vaikuttamisen mekanismeihin sekä kohdeyleisön valintaan. Keskityn ekologisten kriisien ja ilmastonmuutoksen torjuntaan liittyvään artivismiin, sillä VIMMA käsittelee musiikissaan juuri näitä aiheita. Tähän liittyen esittelen Kari Marie Norgardin ajatuksia siitä, mihin ilmastonmuutoksen vastaisessa työssä tulisi länsimaissa erityisesti kiinnittää huomiota. Lopuksi reflektoin, miten VIMMA-yhtye on kehittynyt vuosien varrella artistisena yhtyeenä ja analysoin sen toimintaa sekä *Antrasiitille*-singleä artistisesta näkökulmasta.

Tietoperustanani käytän eri tieteenalojen aiheeseen liittyviä artikkeleita, yhtä opinnäytetyötä sekä omia kokemuksiani VIMMA-yhtyeen yhtyeenjohtajana sekä osana suoraa kansalaistottelemattomuutta harjoittavaa Elokapina-ympäristöjärjestöä. Yhteyteni musiikkialaan ja aktivismiin vaikuttavat opinnäytetyöni näkökulmiin ja painotuksiin. Toisaalta lähtökohtani tämän työn tekemiseen oli se, että tekoprosessi ja tulokset tukisivat omia musiikkiin ja aktivismiin liittyviä projektejani.

1.2 Miksi artivismin harjoittaminen musiikkialalla on tärkeää?

Koneen säätöön ja Suomen akatemian strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittaman monitieteisen BIOS-tutkimusyksikön Ekologinen jälleenrakennus -verkkojulkaisussa ekologisten kriisien syitä ja ratkaisuja Suomen kontekstissa käsitellään kokonaisvaltaisesti (BIOS, 2019). Julkaisussa todetaan, että luonnon tapahtumat vaikuttavat koko yhteiskuntaan ja että näihin vaikutuksiin on puututtava kaikilla yhteiskunnan tasoilla: "Pikemmin kuin 'ilmastonmuutos' käynnissä on 'ilmaston/politiikan/talouden/yhteiskunnan muutos' tai jopa 'kaiken muutos'" (BIOS, 2019).

Kriisien perimmäiseksi syyksi esitetään se, että yhteiskunnat on nähty luonnosta irrallisena, ja että esimerkiksi ilmastonmuutosta käsitellään "yhtenä ongelmana ongelmien joukossa". Vaativia mutta välttämättömiä muutoksia on vaikea tehdä, sillä yksityinen kilpailu ja markkinaehtoisuus ovat ajattelun ja päätöksenteon keskiössä. Myös identiteettipolitiikka vaikeuttaa eri tahojen välistä yhteistyötä. Ekologisen jälleenrakentamisen lähtökohdiksi asetetaan mittavat päästöjen ja kulutuksen vähennykset. Suomen tulisi olla hiilineutraali pian vuoden 2030 jälkeen, minkä lisäksi luonnonvarojen kulutusta pitäisi vähentää noin kolmannekseen. Vähennyksiä tehdessä on kuitenkin huolehdittava, ettei ihmisten elämän mielekkyys vähene. (Mt.)

Jos luonnontieteet ja politiikka vastaavat käytännön toimista, taiteen rooli näyttää olevan juuri kriisien perimmäisiin syihin eli ajattelumalleihin ja arvoihin vaikuttaminen: "Taide pitää huolta elämän mielekkydestä kannattelemalla

jatkuvaa sisäistä ja ihmisten välistä keskustelua siitä, mikä on tärkeintä yksilön ja yhteisön elämässä.” Muutoksen lähtökohtana toimivat seuraavat kaksi taiteelle tyypillistä ominaisuutta. (Mt.)

1) Taide voi auttaa ihmistä pääsemään yli kriiseihin liittyvästä denialismista (BIOS, 2019), eli ilmastonmuutoksen osittaisesta tai kokonaisesta kieltämisestä (Norgaard, 2012), ja hyväksymään ja tunnustamaan nykytilanteen (BIOS, 2019). Tätä edesauttaa se, että taiteen äärellä on mahdollista käsitellä tiedon lisäksi sen tuottamia tunnereaktioita. Taiteen abstrakti muoto voi myös ilmaista monimutkaisia ja vaikeasti ymmärrettäviä ilmiöitä tarkkuuteen pyrkiviä luonnontieteitä paremmin. 2) Taide kehittää ihmisyyhteisöjä. Taide voi tutkia “sisäisiä ja yhteisöllisiä konflikteja ja ihanteita, yhteiskunnallisia murroksia sekä suhdetta ei-inhimilliseen” (BIOS, 2019), välittää näitä eteen päin ja siten lujittaa yhteisöjen kollektiivisia kokemuksia. (Mt.)

2 Artivismi

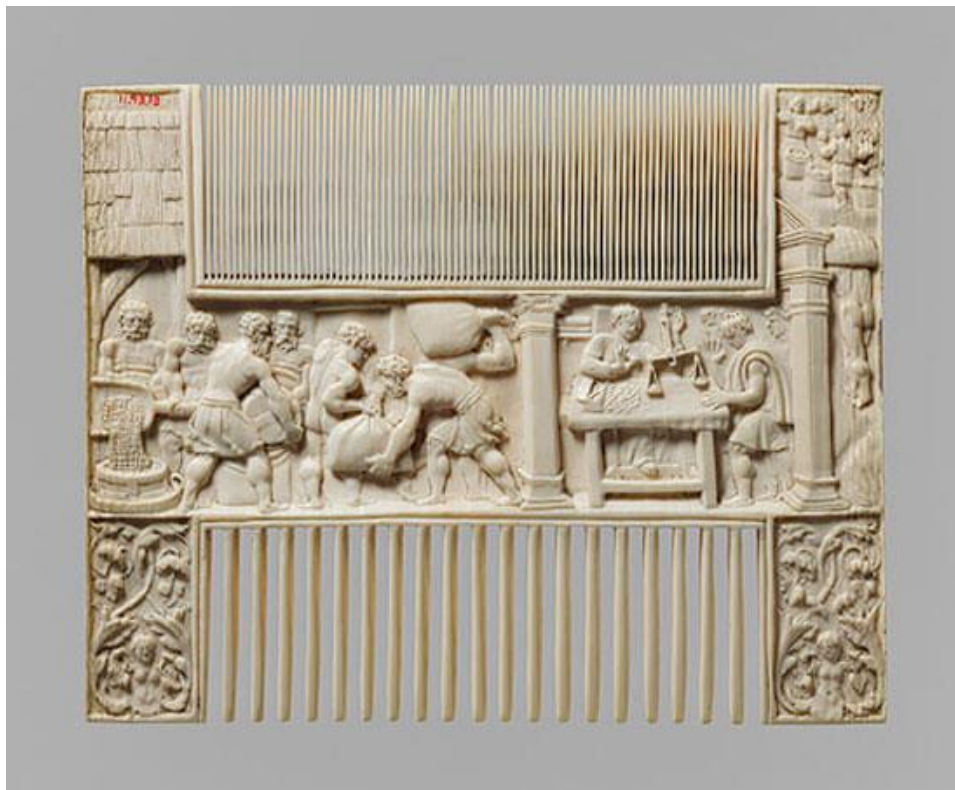
2.1 Käsitteen määrittely

Artivismi-sanalla on alettu kutsua taiteen ja aktivismin rajapinnassa tapahtuvaa luovaa ja poliittista toimintaa. Sanassa yhdistyvät englannin kielen sanat ”art” ja ”activism”, ja joskus siitä käytetään suomeksi sanaa ”taideaktivismi”. Käsite on uusi, eikä sille ole vakiintunutta määritelmää. Toiset painottavat artivismin olevan taiteen ominaisuuksia lainaavaa poliittista toimintaa (Tiainen, 2022), kun taas toiset pitävät sitä poliittisesti latautuneena tai poliittisia päämääriä omaavana taidemuotona (Danko, 2018). Rodriguez-Labajos (2022) toteaa artivismin muuttavan käsiteltävän asian lisäksi myös sitä, miten käsittely tapahtuu: Artivismi kouluttaa yleisöä tiedollisella tasolla, mutta saa tämän myös kokemaan käsiteltävät aiheet ruumiillisesti. Artivismi ruokkii mielikuvitusta, mutta muuttaa samalla ajattellessa käytettävää kieltä ja estetiikkaa. (Rodriguez-Labajos, 2022.)

Artivismin ominaisuuksiin näyttää liittyvän se, ettei artistista teosta voi tulkita pelkästään sisällöstä (engl. "content", viittaa teoksen poliittiseen sisältöön) tai muodosta (engl. "form", viittaa teoksen esteettiseen muotoon) käsin, sillä huomioon on otettava aina myös konteksti (engl. "context") ja metodit (engl. "methods"). Teosten kontekstiin liittyvät usein tilannekohtaiset, sosiaaliset, kulttuuriset, poliittiset ja taloudelliset olosuhteet, ja metodeihin erilaiset prosesseihin, yhteistyökuvioihin, hierarkiattomuuteen ja itseohjautuvuuteen liittyvät asiat. (Danko, 2018.) Tämä tulkinnan monimutkaisuus johtaa usein tilanteeseen, jossa artistista teosta "kritisoidaan joko huonoksi taiteeksi tai huonoksi aktivismiksi" (Tiainen, 2022, s. 10).

2.2 Artivismin taustaa

Filosofi Boris Gryos lähestyy artivismiin liittyvää taiteen ja aktivismin ristiriitaa kahden erilaista estetisointia kuvaavan käsitteen avulla: "design" ja "art". Design on toimenpide, jonka tavoitteena on lisätä estetisoinnin kohteen käyttöä tekemällä siitä miellyttävämpi ja viehättävämpi. Nykyaikana designia on kaikkialla, ja jopa poliittiset toimijat yrittävät tehdä itsestään mahdollisimman haluttavia. Art on taas toimenpide, jossa estetisoinnin kohde riisutaan

käytettävyydestä, eli se defunktionalisoidaan. Jaottelun juuret ovat Ranskan vallankumouksessa, jonka aikana entisen vanhan vallan ikonit estetisoitiin tuhoamisen sijasta. Valtaa ja vaurautta kuvastavilta esineiltä vietiin niiden funktionaalisuus, ja ne pelkistettiin pelkäksi taiteeksi, ”puhtaaksi esteettiseksi mietiskelyksi”. Sulkemalla esineet museoihin ne sidottiin osaksi historiaa - mennyttä aikaa, johon ei ole paluuta. (Gryos, 2014.)

Kuva 1. Kampa, joka on muuttunut vaurautta symboloivasta käyttöesineestä taideteokseksi. ”Scenes from the Story of Joseph” (Gryos, 2014.)

Usein artivismin juuriksi katsotaan 1900-luvun alun avantgardetaiteet, mutta Gryos pitää tätä vain osittain paikkansapitävänä. Avantgarde nimittäin taiteelliselle estetisoinnille ominaiseen tyyliin defunktionalisoi modernia, ja heti modernismin aluksi näin ennusti modernismin tuhoa. Totalitaristiset avartganden muodot niin fasistisessa Italiassa kuin kommunistisessa Neuvostoliitossa estetisoivat valtaa jo alusta saakka sitä defunktionalisoiden, vallan vaihtumisen näkökulmasta. Lisäksi huomionarvoista on, että erityisesti venäläinen avantgarde oli nimenomaan Neuvostoliiton tukema taidemuoto, kun taas nykyaikainen taideaktivismi on taidemaailman instituutioiden hylkimä ja rahoitus on heikko. Nykyaikainen artivismi on siis jokseenkin kaukana

avantgardesta, joskin taiteellisen estetisoinnin defunktionalisoivaa ominaisuutta voi Gryosin mukaan käyttää myös artistisista lähtökohdista. (Mt.)

Kuva 2. Brandalism-taidekollektiivin antimainos (Brandalism, 2020)

1900-luvun alun avantgarden sijaan artivismista on löydettävissä hyvin paljon situationistisen taiteen piirteitä. Esimerkiksi kulutuksenvastaisen Brandalism-taidekollektiivin teokset hyödyntävät täsmällisesti Guy Deborahin ja situationistien ajatusta ”detournementista”, jossa taiteilija kaappaa jo olemassa olevan asian, vääristää sen ja kääntää näin itseään vastaan. Tavoitteena on katkoksen tuottaminen, mikä saa taiteen kokijan kyseenalaistamaan arkipäivästä kokemustaan. Brandalistien toimintaan kuuluu esimerkiksi fossiiliyhtiöiden mainosten vaihtaminen kollektiivin muokkaamiin versioihin, joissa yhtiön toiminnan todelliset negatiiviset vaikutukset tuodaan ilmi. (Shank, 2004.)

Kuva 3. Occupy Wall Street -protestiliikkeen koolle kutsunut juliste (Adbusters, 2011)

Toinen merkittävä situationisteista innoittunut artistinen kollektiivi on Adbusters Media Foundation, jonka teoksiin kuuluu muun muassa antimainoksen tavoin toimiva Älä osta mitään -päivä. Esimerkiksi vuoden 2011 finanssikapitalismia vastustava Occupy Wall Street -protestiliike sai alkunsa Adbusters Media Foundation kansainvälistä sosiaalisen median markkinointia matkivasta koollekutsusta. Sosiaalisen median reaktiokoneen

kaltainen toiminta voi olla myös koko artistisen taiteen lähtökohta: kiinalaisen Ai Weiweinin kantaottavat teokset johtivat poliittisiin reaktioihin ja sankitoihin,

jotka taas toimivat Weiwein myöhempien taideteosten lähtökohtina, ja niin edelleen. (Danko, 2018.)

3 Mihin artistin työ tulisi länsimaissa keskittyä?

“For middle class white environmentalists living in wealthy industrialized nations like myself, the key questions related to climate change have to do with the production of social inaction and denial: why are so many of us in the Global North so willing to ignore climate change in our daily lives? How do people manage to ignore disturbing information about climate change and essentially live in denial?” (Norgaard, 2012.)

Ilmastonmuutoksen vaikutukset vaihtelevat eri puolilla maapalloa, mutta nopeimmin kuumenevilla alueilla, kuten globaalissa etelässä ja arktiksella, vaikutukset näkyvät jo nyt. Näin ilmastonmuutos lisää jo olemassa olevaa globaalia epätasa-arvoa. Tilanteesta tekee erityisen vaikean se, että paljon päästöjä aiheuttavissa länsimaissa ongelmat näkyvät hitaammin kuin globaalissa etelässä, minkä vuoksi ihmiset ovat passiivisempia asian suhteen. Kiinnostavaa on, että ilmiö näkyy myös yksilötasolla: paljon päästöjä aiheuttavat Yhdysvaltain kansalaiset ovat vähemmän huolissaan ilmastonmuutoksesta kuin vähän päästöjä aiheuttavat. Päästöjen ja huolestuneisuuden välillä on siis negatiivinen korrelaatio. (Mt.)

Kari Marie Norgaard selvitti vuonna 2001 Norjassa tekemässään etnografisessa tutkimuksessa ilmiön mekanismeja. Aiemmissä tutkimuksissa mainittujen ilmastotieteen kompleksisuuden ja poliittis-taloudellisen korruption lisäksi ilmiön taustalta löytyy psykologisia ja sosiaalisia syitä. Ilmastonmuutos aiheuttaa globaalin pohjoisen rikkaissa huolta tulevaisuudesta sekä huonoa omaatuntoa, mutta asian etäisyyden vuoksi sitä on helppo vältellä. Kasvava syyllisyys lisää oman elämäntavan ja moraalisesti oikean toiminnan välistä ristiriitaa, mikä puolestaan vahvistaa yksilön psykologisia suojelumekanismeja, kuten

ilmastonmuutoksen kieltämistä. Näin suuret päästöt ja ilmastonmuutoksen kieltäminen kulkevat käsi kädessä. (Mt.)

Psykologisten mekanismien lisäksi ihmiset rakentavat sosiaalisia toimintatapoja, jotka pitävät yllä vallitsevaa järjestystä. Sen sijaan, että kulttuuri tarjoaisi tietyn arvopohjan, jonka varassa ihminen toimii, se tarjoaa kulttuurisia komponentteja, joiden avulla rakennetaan oman toiminnan strategiat. Näitä komponentteja ovat esimerkiksi symbolit, tarinat, rituaalit ja maailmankuvat. Toiminnan strategioita käytetään ratkaisemaan ongelmia, kuten edellä mainittua oman elämäntavan ja moraalisesti oikean toiminnan välistä ristiriitaa. Ilmastonmuutoksen kieltämisen takana näyttääkin olevan joukko omaan kulttuuriin liittyviä uskomuksia ja tarinoita, jotka eivät välttämättä ole tosia, mutta joilla voidaan perustella omaa toimintaa. Norgaardin tutkimilla norjalaisilla näitä olivat esimerkiksi norjalaisten luonnonläheisyys, kansan vaikea historia sekä maan suhteellinen pienuus. (Mt.)

Laajentaakseen ilmastonmuutoksesta ja ekologisista kriiseistä käytävää keskustelua Norgaard esittelee kaksi termiä: ekologinen mielikuvitus (engl. ecological imagination) ja sosiologinen mielikuvitus (engl. sociological imagination). Hän toteaa, että kriiseihin vastaaminen tarvitsee ekologisen mielikuvituksen, eli sen, mitä luonnolle konkreettisesti tapahtuu, lisäksi myös sosiologista mielikuvitusta. Ekologinen mielikuvituksemme on hyvällä mallilla; tiedämme suhteellisen tarkasti, mitä on tapahtumassa ja miten tähän voisi vastata. Emme kuitenkaan ymmärrä, miten voisimme muuttaa omaa kulttuuriamme kokonaisvaltaisesti vastaamaan näihin haasteisiin, joten tarvitsemme sosiologista mielikuvitusta. (Norgaard, 2017.)

Artikkelissaan Norgaard rakentaa sosiologista mielikuvitusta käsittelemällä yhteiskuntien kykenemättömyyttä ilmastonmuutoksen vastaiseen työhön kokonaisvaltaisemmin. Hän myös siirtää ratkaisun painopistettä kuluttajilta laajemmille toimijoille: Pitkään harjoitettu yksilöihin vaikuttaminen tai yksilöiden kulutukseen keskittyminen ei toimi, sillä ihminen työskentelee lujaa välttääkseen häiritsevää tietoa ja siitä syntyviä tunteita, kuten pelkoa, syyllisyyttä ja toivottomuutta. Kriiseihin vastaamiseksi tarvitaan järjestelmätason muutosta

talouden, politiikan sekä kulttuurin alueilla. Pitää löytää keinoja, joilla ihmiset saadaan hylkäämään toivottomuus. Lisäksi olisi tärkeää saavuttaa paikallista mobilisaatiota. Sosiologisen mielikuvituksen yksi tärkeimmistä päämääristä on kuitenkin saada ihmiset tajuamaan oma riippuvuutensa ympäröivästä luonnosta, sillä olemme pitkään ajatelleet itsemme luonnosta erillisinä tai jopa asettaneet itsemme luonnon yläpuolella. (Mt.) Ajattelen, että juuri taide ja artivismi voivat auttaa meitä laajentamaan muutokseen tarvittavaa sosiologista mielikuvitusta. Seuraavassa luvussa käsittelen sitä, minkälaisia vaikuttamisen mekanismeja artivismiin liittyy.

4 Artivismin mekanismeja

2000-luvun puolella poliittiset liikkeet ovat omaksuneet tiedon levittämisen lisäksi tunteisiin vetoamisen vaikuttamistavakseen. Saadakseen ihmiset muuttamaan toimintaansa, on vedottava sekä tunteisiin että tietoon. Taide emotionaalisesti voimakkaana ja muutosvoimaisena mediana on tähän erityisen hyvä työkalu, ja artivismista on tullut tärkeä osa liikkeiden strategiaa. Tunteisiin vetoamisessa pitää muistaa, että viesti on kuljetettava vastaanottajan tunteellisesta itsestä tiedolliseen itseen saakka. (Shank, 2004.) Olen itse osana suoraa toimintaa harjoittavaa Elokapina-ympäristöjärjestöä huomannut tiettyä siirtymää pelkästä ihmisiin vaikuttamisesta konkreettisempia toimia kohti. Esimerkiksi öljynjalostamoiden blokkaminen saattaisi tuottaa öljy-yhtiöille suoraa taloudellista vahinkoa, mikä vaikuttaisi koko alan toimintaympäristöön. Artivismin kohdalla ihmisiin vaikuttamisen mekanismeja on kuitenkin hyvä edelleen käsitellä, sillä taiteen suurin voima liittyy juuri tähän.

Michael Shank nimeää artivismille kaksi erilaisiin psykologiaan perustuvaa tunteisiin vetoamisen strategiaa: 1) Taiteen avulla tilasta voi luoda turvallisen ja avoimen uusille ajatuksille, ja 2) Taide voi purkaa tunteisiin liittyviä muureja. Turvallisen tilan luominen perustuu ajatukseen rationaalisuuden kontekstisidonnaisuudesta (engl. the concept of socially conditioned rationalities). Päätöksenteko, kommunikointi ja rationaalinen ajattelu ovat sosiaalisesti rakentuneita ilmiöitä, joihin ihminen kasvaa varttuessaan. Taide

yhdistetään turvalliseen ja uusille ajatuksille alttiiseen tilaan: esimerkiksi jo esikoulussa lapsi oppii yhdistämään itseilmaisun ja taiteen vähemmän arvostelemaan ja hyväksyvään ilmapiiriin, kun taas muissa oppiaineissa opettajalla on aina oikea vastaus tiedossa. Tunteisiin liittyviä muureja taide, erityisesti musiikki, läpäisee ei-kielellistä viestintää hyödyntämällä. Erityisesti tiettyjen lukuisia konnotaatioita sisältävien sanojen lausumatta jättäminen edesauttaa ajatusketjujen uutta rakentumista. (Mt.)

Beatriz Rodriguez-Labajos esittää, että ympäristöartivismilla on ollut 1990-2021 kolme selvästi eriteltävää fokusta. 1) Yleisön kouluttaminen, 2) yleisön altistaminen ympäristöön liittyville eettisille ja filosofisille pohdinnoille sekä 3) yleisön osallistaminen. (Rodriguez-Labajos, 2022.)

Myös aiemmin esiteltyä Boris Gryosin ”taiteellista estetisointia” (Gryos, 2014) voi käyttää artivismin strategiana niin, että estetisoinnin avulla teoksen kohde riisutaan toimijuudesta ja pelkistetään taiteeksi. Taide auttaa meitä ”näkemään nykyisen maailman kuolleena” (engl. ”to see it as being already a corpse”), ja niin näkemään nykyhetki väliaikaisena. Tämä taiteen ominaisuus vastaa hyvin suoraan Norgaardin esittämään ongelmaan siitä, että ihmisten on vaikea kuvitella nykyiselle elämisen tavalle vakavasti otettavia vaihtoehtoja. Taide voi kuvata nykyajan menneisyytenä, jo väistyneenä ajanjaksona, mikä avaa mielikuvitustamme uusille vaihtoehdoille.

5 Artivismin kohteet

Artivistisella toiminnalla voidaan katsoa olevan kaksi vaihtoehtoista kohdetta, joihin on sovellettava erilaisia strategioita: 1) ne joilla on valtaa, ja 2) ne joilla ei ole valtaa. Molempiin kohteisiin vaikuttamisen päämääränä on lopulta vallan uusjako. Vaikuttamisen lähtökohtana voi pitää esimerkiksi strategisen rauhantyon (engl. strategic peacebuilding) peruseriaatteita, joita ovat: a) väkivallaton konfliktien esilletuonti, b) suoran väkivallan vähentäminen, c) valtasuhteiden muuttaminen ja d) kykyjen parantaminen, esimerkiksi koulutuksen avulla. (Shank, 2004.)

Valtaa omaavien tahojen kohdalla artivismi voi pyrkiä haastamaan ja horjuttamaan valtaa, esimerkiksi tuomalla esiin olemassa olevia konflikteja. Käytännössä tämä tapahtuu uudelleentulkitsemalla tärkeitä symboleita tai myyttejä. Vallan haastaminen pitää yhdistää strategisiin tiedon tuotantoon liittyviin toimiin, joissa uudelleentulkintaa käsitellään edelleen ja tilanteesta tehdään proaktiivista horjuttavaa analyysiä. Ilman tätä taiteilija on vain ”aggressiivinen agitaattori”, ja yleisö pysyy vastustelevana. (Mt.)

Niiden kohdalla, joilla valtaa ei ole, artivismi voi olla väline rakentaa yhteisöjä, missä seuraavat asiat ovat keskiössä: 1) yhteisön tuntu, 2) sitoutuneisuuden aste, 3) ongelmanratkaisutaito ja 4) pääsy resursseihin (Mt). Juuri yhteisöjen rakentamisessa näen musiikkiryhtyeiden suurimman potentiaalinen artivistisina toimijoina.

6 VIMMA-yhtyeen kasvu artivistiseksi yhtyeeksi

Vuonna 2014 perustettu VIMMA-yhtye on kulkenut mukani koko musiikin ammattipintojeni ajan. Ympäristö-aiheisiin yhtye alkoi keskittyä vuoden 2017 tienoilla, kun siihen saakka vain muutamalla kappaleella vierailut laulaja/ohjaaja Eeva Rajakangas kertoi kirjoittaneensa yhtyeen instrumentaalikappaleisiin kantaaottavaa lyriikkaa. Ympäristöön ja ilmastonmuutokseen liittyvät aiheet huolettivat meitä jo tuolloin, ja esimerkiksi yhtyeen ensimmäinen saksofoninsoittaja hakeutuikin lukion jälkeen opiskelemaan ympäristötieteitä. Alun perin yhtyeen siirtyminen kantaaottaviin aiheisiin tapahtuikin hyvin puhtaasti itseilmaisullisista tarpeista, halusta sanoittaa meitä ja muita vaivaavia aiheita.

Ensimmäisen levyn *Meri ja avaruus* (2019, äänite) julkaisun aikaan erityisesti Rajakangasta alkoi vaivata kantaaottavista aiheista laulamisen. Vuoden 2018 IPCC-raportin julkaisun jälkeen oli käynyt selväksi, että jotain on oikeasti tehtävä ja pian. Pelkkä itseilmaisuus, aiheiden käsittely, tai niiden nostaminen julkisiksi puheenaiheiksi alkoi tuntua naiivilta. Tuohon aikaan keskustelimme Rajakangaan kanssa taiteen merkityksestä hyvin syvällisellä tasolla. Meitä

molempia vaivasi ilmastokriisiin liittyvä tuhon horisontti, joka tuntui hämmöttävän jo muutaman vuosikymmenen päässä. Kielen päällä oli kysymys: "Mitä järkeä on ylipäänsä soittaa tai tehdä musiikkia?"

Koen, että omalla kohdallani jonkinlainen poliittinen herääminen tai lievä radikalisoituminen ajoittui vuoden 2019 loppuun. Tuona aikana päätin totaalikieltäytyä, eli jättää asevelvollisuuden suorittamatta omantunnon syihin vedoten, ja kärsiä asian johdosta kuuden kuukauden vankeusrangaistuksen. Rangaistuksen suoritin syksyllä 2021. Tutustuin aihetta käsitteleviin akateemisiin ja puoliakateemisiin julkaisuihin, joiden kautta aloin todella hahmottaa erilaisten uudistusmielisten yhteiskunnallisten liikkeiden (suffrageteista ihmisoikeusliikkeen kautta 1960-luvun vallankumouksellisiin) merkityksen osana 1900-luvun kehitystä. Näiden liikkeiden ansioiksi voidaan lukea monta isoa asiaa, joista voimme nykypäivänä nauttia, kuten esimerkiksi naisten äänioikeus, rotusyrjinnän väheneminen ja ihmisten paremmat työolot. Liikkeisiin tutustuessa kävi myös ilmi, että liikkeiden toiminta on ollut hyvinkin järjestäytyntä, jopa militanttia, ja että muutokset ovat aina kohdanneet erittäin suurta vastustusta.

VIMMA-yhtyeen toimintaan liittyvä kipuilu alkoi hellittää heti, kun lähdin mukaan suoraa toimintaa harjoittavan ympäristöjärjestö Elokapinan toimintaan. Musiikin rooli osana liikkeiden rakentamista hahmottui pian: vuoden 2021 kesällä järjestettävän mielenosoitusten sarjan avajaisaktiossa (aktio tarkoittaa yhtä aktivistisen toiminnan kokonaisuutta, esim. tieblokki tai flashmob) soitettiin VIMMALLE sävellettyä melodiaa, jota yleisö myöhemmin kiitteli. Muistiini varmasti loppuelämäkseni painunut hetki tapahtui kuitenkin vasta pari päivää myöhemmin, kun Elokapinan ensimmäisen Mannerheimintien blokin aluksi blokkien muodostuttua kaksi tuntematonta vaskipuhaltajaa käveli kadun keskelle, ja alkoi soittaa tätä samaa melodiaa. Yritin myöhemmin kysellä Rajakankaalta, oliko hän organisoinut asian, mutta hän kielsi tämän; vaskipuhaltajat olivat (Elokapinan horisontaalisen toiminnan periaatteiden mukaisesti) itsenäisesti päättäneet ottaa melodian käyttöön ja tuoda sen osaksi blokkia. Seuraavana syksynä samaa melodiaa käytettiin vielä kerran

arvokkaaksi ja pidättyväiseksi kaavaillussa Pitkäsillan mielenosoituksessa. Viimeistään muutamaa päivää myöhemmin VIMMAN esiintyessä Elokapinan aktiiveille yleisön vastaanotosta ymmärsin, kuinka tärkeää musiikki liikkeen rakentamisen kannalta on. Nämä muistot ovat resonoineet minussa erityisesti lukiessani Shankin esittelemistä artivismin kohteista.

Kantaaottavan (tai jopa suoranaisesti poliittisen) musiikin tekeminen ei ympäristöliikkeessä toimimisen vuoksi tunnu enää vaikealta, vaan ainoastaan luonnolliselta. Olen säveltäjänä ja yhtyeenjohtajana päätenyt siihen, että taidetta ei voi tehdä mistään muusta kuin omasta elämästä, sillä muuten taide tuntuu jotenkin epäaidolta ja vaivaannuttavalta. Jos haluaa käsitellä ympäristöliikettä tai siihen liittyviä asioita, on oltava mukana ympäristöliikkeessä ja koettava asiat itse. Myös yhteisön muodostuminen taiteen ympärille tuntuu luontevalta, kun itse toimii kyseisessä yhteisössä, ja taide on tehty ikään kuin meiltä meille.

7 Antrasiitille-single

Antrasiitille julkaistiin 18.11.2022, ja se on kuunneltavissa suurimmassa osassa yleisesti käytettyjä suoratoistopalveluita. Se on ensimmäinen single VIMMA-yhtyeen toiselta albumilta, jonka julkaisuajankohta ei ole vielä kirjoitushetkellä tiedossa. Kappale on minun säveltämäni, mutta sen tekstin on kirjoittanut Eeva Rajakangas (Liite 1). Sovitus on yhtyeen sekä tuottaja Janne Oinaan käsialaa. Kappaleelle on tuotettu myös musiikkivideo, joka julkaistiin Black Friday -kulutusjuhlan vastaisena kannanottona torstaina 14.11.2022 (Hautanen & VIMMA, 2022). Single kuvastaa uutta, aiempaa modernimpaa ja lyriikoissaan entistä radikaalimpaa VIMMAa.

Kappaleen synty liittyy vahvasti Elokapina-liikkeen harjoittamaan suoraan toimintaan. Kappale sai työnimensä *The Coal Song* Kulttuuritalo Oranssilla 15.4.2022 järjestetyllä Ukraina-tukikeikalla. Samalla viikolla Elokapinan aktiivit, yhtyeen laulaja Eeva Rajakangas mukaan lukien, olivat pysäyttäneet Hangossa venäläisen hiilijunan protestina fossiilisia polttoaineita ja erityisesti Venäjän

hyökkäyssodan rahoittamista vastaan. Hiilijunassa kuljetetut kivihiiilityypin nimi on antrasiitti.

Ensimmäinen versio kappaleen lyriikoista oli muusikko/näyttelijä/elokapinallinen Elsi Sloanin puhe (Elokapina, 2022), jonka syntyyn vaikuttivat ainakin venäläisen hiilijunan blokki sekä ilmastoaktivisti Wynn Brucen polttoitsemurha (Silverman & Shapira, 2022). Sloan toimi Rajakankaan sijaisena kolmella yhtyeen keikalla kesän 2022 aikana. Helsingissä Musiikkitalon terassilla järjestetyn keikan yhteydessä suoritimme Sloanin suunnitteleman ritualistisen Hangon hiilijunasta varastetun antrasittikimpaleen hautaamisen. Levytetyn version teksti on Rajakankaan runomuotoon käännetty versio Sloanin puheesta.

8 Antrasiitille-singlen tekstin artivististen piirteiden analysointia

Michael Shankin artivismin kohteisiin liittyviä ajatuksia mukaillen, *Antrasiitille*-singlessä artivismin kohdeyleisö on osittain ympäristöliikettä laajempi, ja se pyrkii tuomaan esille konflikteja kantaaottavien sanoitustensa kautta. Ajattelen, että musiikissa tämä tehdään ikään kuin mutkan kautta: konflikti ei synny reaali maailmaan, vaan siitä välitetään tietoa ja emootioita sisältävä kuva tai tarina. Teosta kuunnellessaan kuulija voi tulkita konfliktin osapuolten olevan joitakin oikean maailman toimijoita.

Taiteilija voi tulkintaa ohjatakseen antaa kuulijalle lukuohjeita esimerkiksi teoksen nimen tai siihen sisältyvien tekstien kautta. Tässä Shankin kuvailemat tunteisiin vetoamisen strategiat tuntuvat oleellisilta. Ei-kielellisellä tasolla vaikuttava taide ohittaa kuulijan defenssit, jolloin hän on alttiimpi vastaanottamaan uutta tietoa (Shank, 2004). Varovaisten lukuohjeiden kautta vastaanottavaisessa tilassa olevaa kuulijaa voi esimerkiksi auttaa käsittelemään ilmastonmuutokseen tai ekologisiin kriiseihin liittyviä vaikeita tunteita.

Antrasiitille-singlessä konfliktia tuodaan esille kertomalla tarina, joka sisältää selkeät vastakkaiset toimijat. Kappaleessa mainitaan joukko ”me”, johon

samastutaan ja joka pyritään esittämään positiivisessa valossa ja aktiivisena toimijana:

”Ku mä haluun vaa luottaa / Et meis on jotain tätä / Junaakin suurempaa” ja ”Ja mä uskon kaiken mitä sä sanot ku sä sanot / Et me ollaan luonto, puolustamassa itseään” (Liite 1)

Konfliktin vastapuoli esitellään heti kappaleen alussa syyttävällä ja jopa uhkaavalla toteamuksella:

”Tiedetään hyvin / Maa ei oo kuolemassa vaan / Sitä tapetaan / Niiden toimesta / Joilla on nimet, osoitteet / Ja sukulaisia” (Mt.)

Kappaleessa yritetään vaikuttaa ihmisiin myös määrittelemällä uudelleen Norgaardin mainitsemia kulttuurisia komponentteja, joista ihmisten sosiaaliset toimintatavat rakentuvat. Yksinkertaisimmillaan näitä komponentteja voivat olla esimerkiksi symbolit ja tarinat. (Norgaard, 2012.) Muuttamalla ihmisten tuntemia symboleita ja tarinoita, voidaan vaikuttaa siihen, miten ihmiset toimivat yhteiskunnassa.

Kappaleen selkein symboli on ”antrasiitti”, joka symboloi fossiilisia polttoaineita, ja niiden aiheuttamia haittoja ympäristötuhosta sotiin:

”Ja sinä siinä / Antrasiittinä sinä / Kuulut poveen maan / Mut sut poltetaan / Taivaaksi tän helvetin / Syliksi sodan”. (Liite 1)

Tämä symbolin pohjalta yritetään hahmotella tarinaa fossiilisista polttoaineista irtautumisesta: sanoissa viitataan kristinuskon hautaustoimituksessa usein lausuttavaan raamatunsäkeeseen ”maasta sinä olet, / ja maaksi pitää sinun jälleen tuleman” (1. Mooseksen kirja, 3.19), joka on käännetty muotoon

”maasta oot sä tullut / ja jos multa kysytään / niin maahan myöskin jäät” (Liite 1)

Toinen ilmeinen symboli on ”juna”, joka viittaa kappaleen innoittajana olleeseen hiilijunaan, mutta myös toimii tuhoaan kohti kulkevan yhteiskunnan symbolina. Näin kappaleessa mainittu teiden blokkaminen (”Blokataan kadut”) assosioituu oikean junan pysäyttämisen lisäksi myös tämän symbolisen junan pysäyttämiseen, eli jonkinlaiseen muutoksen hetkeen tai vallankumoukseen. Tähän tulkintaan kannustaa myös tekstin fraasi ”Umpihankeen uudet ladut”. Uusien mahdollisuuksien kuvittelussa kappaleessa hyödynnetään myös Boris Gryosin esittelemää taiteen ominaisuutta defunktionalisoida kohteensa, ja siten nähdä nykyaika jo ohi menneenä, kuolleena.

”Oon nähny ajan / Ku nää junat ei enää / Kulje minnekään / Ne pysäytetään / Tahrassa neidon helman / Aamukasteeseen”.

Myöskään yhteisöjen rakentamista ei ole kokonaan jätetty pois. Kappaleessa on monta ympäristöaktivistien keskuudessa tunnettua fraasia, joiden avulla yritetään luoda yhteenkuuluvuuden ja yhteisen kulttuurin tunnetta. Näitä fraaseja ovat ensimmäisen fraasin lisäksi seuraavat:

”Sulata sydän / Älä tätä planeettaa” ja ”me ollaan luonto, puolustamassa itseään”.

Yhteenvedona *Antrasiitille*-kappaleesta on löydettävissä monenlaisia artistisen vaikuttamisen keinoja. Näitä ovat konfliktin esiintuonti, tunteisiin vetoamisen strategiat, kulttuuristen komponenttien uudelleen määrittely, taiteen defunktionalisoiva vaikutus ja yhteisöjen rakentaminen.

9 Pohdintaa

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tutustua artivismia käsittelevään tutkimuskirjallisuuteen ja käyttää tätä VIMMA-yhtyeen ja VIMMAN singlen *Antrasiitille* analysoimiseen. Yritin perehtyä artivismin käsitteeseen, historiaan, toimintamekanismeihin sekä vaikuttamisen kohteisiin. Lisäksi yritin selvittää, mihin artivismilla pitäisi länsimaissa erityisesti yrittää vaikuttaa.

Artivismin käsitteen määrittelyssä olennaisimpana asiana pidän sitä, ettei artivismia voi määritellä niin taiteen kuin aktivisminkaan lähtökohdista. Artivismin historiasta on hahmotettavissa tiettyjä kehityskulkuja avantgardetaiteista ja situationismista, joista erityisesti jälkimmäinen on innoittanut monia artivisteja. Artivismin toimintamekanismit liittyvät pitkälti psykologiaan, mutta myös tiedontuotannollisia mekanismeja on olemassa. Edellisestä yksi esimerkki voisi olla kulttuuristen komponenttien uudelleen määrittely. Artivismin kohteita voivat olla joko he, joilla on valtaa tai he, joille valtaa yritetään antaa. Ensimmäisten kohdalla artivismi toimii konfliktien esille tuomisen, toisten yhteisöjen rakentamisen kautta.

Artivismia käsittelevän kirjallisuuden pohjalta analysoin VIMMA-yhtyettä ja yhtyeen *Antrasiitille*-singleä artivistisista lähtökohdista. Analyysin tuloksena totean, että VIMMA-yhtyeen toiminnassa on korostunut erityisesti yhteisöjen rakentaminen, kun taas *Antrasiitille*-single toimii erityisesti konfliktien esille tuomisen kautta.

Jouduin rajaamaan työn aihetta ja täsmentämään näkökulmaa useasti. Opinnäytetyön toteutustapa on seilannut kirjallisuuskatsauksen ja kehittämistyön väliä, ja nyt lopulta päädyin jonkinlaiseen kirjallisuuskatsaukseen ja sen pohjalta tehtyyn analyysiin. Kehittämistyöstä halusin siirtyä pois, sillä koko VIMMA-yhtyeen kehittäminen olisi ollut liian työlästä, kun taas *Antrasiitille*-singlen julkaisuun liittyvä kehittäminen oli tapahtunut jotenkin huomaamatta ja alitajuisesti, eikä sen auki kirjoittaminen tuntunut enää mielekkäältä. Loppujen lopuksi analyysi tuntui hyvältä tavalta koetella ja syventää työn tekemisen aikana kertynyttä artivismiin liittyvää tietoa.

Työn tulosten luotettavuutta minun on vaikea arvioida, sillä tähän liittyviin asioihin tutkinto-ohjelmassani ei syvennytä. Lisäksi yhteyteni musiikkialaan ja aktivistiseen toimintaan välttämättä vaikuttavat työskentelyyni sekä tuloksiin. Toisaalta lähdin tekemään tätä työtä juuri tukeakseni työelämän projektejani, joihin kuuluu niin musiikkiyhtyeiden kanssa työskentelyä kuin aktivististakin toimintaa. Tästä lähtökohdasta käsin työn tuloksissa erityisesti artivismiin

liittyvät teoreettisemmat osiot vaikuttavat käyttökelpoisilta ja niiden pohjalta tehty *Antrasiitille*-singlen analysointi tuntui luontevalta. Aion ehdottomasti hyödyntää työn tuloksia VIMMA-yhtyeen toiminnan ja tulevien julkaisujen suunnittelussa, ja uskon, että tuloksista voivat hyötyä muutkin artivismista kiinnostuneet henkilöt, erityisesti muusikot ja taiteilijat.

Lähteet

Adbusters. (2011). #OCCUPYWALLSTREET SEPTEMBER 17TH. BRING TENT. [Juliste]. <https://www.adbusters.org/campaigns/8th-anniversary-of-occupywallstreet>

BIOS (7.10.2019). Ekologinen jälleenrakennus. <https://eko.bios.fi>

Brandalism. (2020). #ADBRAKE CAR SUBVERTS. [Taideteoksesta otettu valokuva]. <http://brandalism.ch/gallery/#prev>

Danko, D. (2018). Artivism and the spirit of avant-garde art. Teoksessa V. D. Alexander, S. Hägg, S. Häyrynen, E. Sevänen (toim.), *Art and the Challenge of Markets Volume 2* (s. 235-261). Palgrave Macmillan. DOI:10.1007/978-3-319-64644-2_9

Elokapina. [@elokapina]. (2.7.2022). Fossiiliset polttoaineet kuuluvat maahan / Keep fossil fuels in the ground. [04:30-05:54] VIDEO: <https://www.instagram.com/p/CfhEnUZj-H5/?hl=fi>

Gryos, B. (2014). On Art Activism. *e-flux journal* issue #56. <https://www.e-flux.com/journal/56/60343/on-art-activism/>

Hautanen, V. & VIMMA (2022). *Antrasiitille* [musiikkivideo]. Eclipse Music. <https://www.youtube.com/watch?v=5Y6Xo86kIBM>

Jouste, P. & Rajakangas, E. [VIMMA]. (18.11.2022). *Antrasiitille* [äänite]. Eclipse Music. <https://open.spotify.com/track/2WdEx6mMdbGZxPznTVpzgm?si=8eee8515efa74a28>

Norgaard, K. M. (2012). Climate Denial and the Construction of Innocence: Reproducing Transnational Environmental Privilege in the Face of Climate Change. *Teoksessa: Race, Gender & Class 19:1-2* (s. 80-103).

<https://pages.uoregon.edu/norgaard/pdf/Climate-Denial-Construction-Innocence-Norgaard-2012.pdf>

Norgaard, K. M. (2017). The sociological imagination in a time of climate change. *Global and Planetary Change*.

<http://dx.doi.org/10.1016/j.gloplacha.2017.09.018>

Nuorten Open Mic. [@nuortenopenmic]. (20.10.2022). *Nuorten Open Mic: Ilmastoilta*. VIDEO:

https://www.instagram.com/tv/CkAxWqRI6jH/?utm_source=ig_web_copy_link
[instagram reel].

Rodriguez-Labajos, B. (2022). Artistic activism promotes three major forms of sustainability transformation. *Current Opinion in Environmental Sustainability*.

<https://doi.org/10.1016/j.cosust.2022.101199>

Rogers, N. (2018). Beyond Reason: Activism and Law in a Time of Climate Change. *Journal for the Study of Radicalism, Volume 12, Number 2, Fall 2018*, (s. 157-181). Michigan State University Press. DOI:

<https://doi.org/10.14321/jstudradi.12.2.0157>

Shank, M. (2004). Redefining the Movement: Art Activism. *Seattle Journal for Social Justice: Vol. 3: Iss. 2, Article 20*.

<https://digitalcommons.law.seattleu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1464&context=sjsj>

Silverman, E. & Shapira, I. (Huhtikuu 2022). Outside the Supreme Court, a life of purpose and pain ends in flames. *The Washington Post*.

<https://www.washingtonpost.com/dc-md-va/2022/04/26/wynn-bruce-fire-supreme-court-climate-activist/>

Tiainen, V. (2022). *Taideaktivismi ekokriisien ajassa*. [Taiteen maisterin opinnäyte, Aalto-yliopisto, Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu].

<https://aaltodoc.aalto.fi/handle/123456789/113224>

VIMMA. (2019). *Meri ja avaruus* [äänite]. Eclipse Music.

<https://open.spotify.com/album/7tBRfRPT5C4z2FnSX7UnTU?si=Qgy5bdEuQXC04ftpLRTqMA>

Liitteet

VIMMA – Antrasiitille (sanat, Eeva Rajakangas)

Verse 1

Tiedetään hyvin
Maa ei oo kuolemassa vaan
Sitä tapetaan

Niiden toimesta
Joilla on nimet, osoitteet
Ja sukulaisia

Ja sinä siinä
Antrasiittinä sinä
Kuulut poveen maan

Mut sut poltetaan
Taivaaksi tän helvetin
Syliksi sodan

Miltä tuntuu kun
Omis hautajaisissas
Et voi kun todistaa

Ku vuosii palaa
Ku vuosii palaa
Ku vuosii palaa kolmesataa miljoonaa

Hook

Ku vuosii palaa kolmesataa miljoonaa

Ku vuosii palaa kolmesataa miljoonaa
Ku vuosii palaa
Ku vuosii palaa
Ku vuosii palaa
Ku vuosii palaa kolmesataa miljoonaa

Verse 2

Maasta oot sä tullut
Ja jos multa kysytään
Niin maahan myöskin jäät

Oon nähny ajan
Ku nää junat ei enää
Kulje minnekään

Ne pysäytetään
Tahrassa neidon helman
Aamukasteeseen

Sulata sydän
Älä tätä planeettaa
Kyltis sanotaan

Ku mä haluan vaa luottaa
Et meis on jotain tätä
Junaakin suurempaa

Ku tää
Juna kulkee vaan
Kulkee, on sillä suunta
Huomisen tuulta

Uutta lunta luodaan
Umpihankeen uudet ladut
Blokataan kadut ja öljynjalostamot

Ja mä uskon kaiken mitä sä sanot ku sä sanot
Et me ollaan luonto, puolustamassa itseään
Maasta oot sä tullut ja maahan myöskin jäät